

ORTAÖĞRETİM METİN TAHLİLLERİ I-II DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

2023

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	3
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	3
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	4
1.2.1. DEĞERLERİMİZ	4
1.2.2. YETKİNLİKLER	4
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	6
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	7
1.5. SONUÇ	7
2. METİN TAHLİLLERİ I-II DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASI	8
2.1. ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI	8
2.2. ALAN BECERİLERİ	9
2.3. ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	11
2.4. ÜNİTE, KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU	12
2.5. KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI	13
3. METİN TAHLİLLERİ I-II DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	13
3.1. ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	13
3.2. ÜNİTE, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	17

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim; bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Belirtilen amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktıklarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar ilgili disiplinlere göre hazırlanmıştır ve güncel, geçerli, eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişki kurulabilecek nitelikler taşımaktadır. Bu kazanımlar ve bunların sınırlarını belirleyen açıklamalar, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde öz güven ve öz disipline sahip; gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış; edinimlerini etkin bir şekilde kullanan ve sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'*nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'*nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerler ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz, toplumumuzun millî ve manevî kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlara aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın toplum hayatına ve insanlığın ortak kültürüne katılmasını ve katkıda bulunmasını sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerler ile yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirilerek güncellenir, yenilenir.

1.2.1. DEĞERLERİMİZ

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlara uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimseyen ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek eğitim sisteminin asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: *adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik...* Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. YETKİNLİKLER

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi*'nde (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ'de sekiz anahtar yetkinlik belirlenmekte ve bunlar aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

1. OKUMA YAZMA YETKİNLİĞİ

Bu yetkinlik, diğer kişiler ile uygun ve yaratıcı bir yolla etkili iletişim ve bağlantı kurma yeteneğini ifade eder. Bireyler, çeşitli durumlarda sözlü ve yazılı iletişim kurma, izleme ve kendi iletişimlerini durumun gerekliliklerine

uyarlama becerilerine sahip olmalıdır.

Bu yetkinlik ayrıca farklı kaynak türlerini ayırt etme ve kullanma, bilgiyi araştırma, toplama ve işleme, aygıtları kullanma, sözlü ve yazılı görüşlerini bağlama uygun olarak ikna edici bir şekilde düzenleme ve ifade etme becerilerini de içerir.

2. BİRDEN ÇOK DİLİ KULLANMA YETKİNLİĞİ

Bu yetkinlik, farklı dilleri iletişim için uygun ve etkili olarak kullanma becerisini tarif eder. Dil yetkinlikleri, tarihî boyutu ve kültürler arası yetkinlikleri bütünleştirmektedir. Farklı diller ve iletişim araçları arasında geçiş yapma yeteneğine dayanır. Bireyin ihtiyaçlarına bağlı olarak farklı dillerde, farklı yeterlilik seviyelerinde sözlü mesajları anlama, sohbeti başlatma, sürdürme ve bitirme ile metinleri okuma, anlama ve yazma yeteneklerinden oluşur. Bireyler araçları uygun şekilde kullanabilmeli ve dilleri özgün, yaygın ve serbest olarak hayatı boyunca öğrenbilmelidir.

3. MATEMATİKSEL YETKİNLİK VE BİLİM, TEKNOLOJİ, MÜHENDİSLİKTE YETKİNLİK

a. Matematiksel yetkinlik: Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen sürece, faaliyete ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma becerisi ve isteğini içermektedir.

b. Bilimde yetkinlik: Bilimdeki yetkinlik; soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığı ve metodolojiden yararlanma beceri ve isteğine atıfta bulunmaktadır. Teknoloji ve mühendislikteki yetkinlik, insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim, teknoloji ve mühendislikteki yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4. DİJİTAL YETKİNLİK

Bu yetkinlik öğrenme, çalışma ve topluma katılım için dijital teknolojileri güvenli, eleştirel, bilinçli kullanmayı ve bu teknolojilerle yakından ilgilenmeyi kapsamaktadır. Bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve iş birliği, medya becerileri, dijital içerik oluşturma (programlama dâhil), güvenlik (dijital refah ve siber güvenlikle ilgili yetkinlikler dâhil), fikrî mülkiyetle ilgili sorular, problem çözme ve eleştirel düşünmeyi içerir.

5. KİŞİSEL VE SOSYAL YETKİNLİK, ÖĞRENMEYİ ÖĞRENME YETKİNLİĞİ

Bu yetkinlik kendini yansıtmaya, zaman ve bilgiyi etkin bir şekilde yönetme, başkalarıyla yapıcı bir şekilde çalışma, esnek kalma, kendi kendine öğrenme ve kariyerini yönetme yeteneğidir. Belirsizlik ve karmaşıklıkla başa çıkabilmeyi, öğrenmeyi, fiziksel ve duygusal refahını desteklemeyi, fiziksel ve zihinsel sağlığını korumayı ve sağlık bilincine sahip, geleceğe yönelik bir yaşam sürmeyi, kapsayıcı ve destekleyici ortamda çatışmaya anlayış gösterme ve çatışmayı yönetme yeteneğini içerir.

6. VATANDAŞLIK YETKİNLİĞİ

Bu yetkinlik sosyal, ekonomik, yasal ve politik kavram ve yapıların yanı sıra küresel gelişmeler ve sürdürülebilirlik anlayışına dayalı olarak sorumlu vatandaş bilinciyle hareket etme, sivil ve sosyal hayata tam olarak katılma yeteneğidir.

7. GİRİŞİMCİLİK YETKİNLİĞİ

Bu yetkinlik, fırsatlar ve fikirler üzerinde hareket etme ve bunları başkaları için değerlere dönüştürme kapasitesi anlamına gelir. Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme, inisiyatif alma ve sebat etme, kültürel, sosyal veya finansal değeri olan projeleri planlamak ve yürütmek için iş birliği ile çalışabilme yeteneği üzerine kuruludur.

8. KÜLTÜREL FARKINDALIK VE İFADE YETKİNLİĞİ

Bu yetkinlik düşünce ve anlamların farklı kültürlerde, çeşitli sanatsal ve diğer kültürel formlarda nasıl yaratıcı bir şekilde ifade edildiğinin ve aktarıldığının anlaşılmasını ve saygı duyulmasını kapsamaktadır. Kendi düşünceleri ile toplumdaki rolüne ve yerine dair hislerini çeşitli ortamlarda ve farklı yollarla anlama, geliştirme ve ifade etme sürecine dâhil olmayı içerir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmalarında öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlanmalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil, izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla ölçme ve değerlendirme çalışmalarında sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında her yaş döneminde bireylerin gelişim özellikleri dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar bunu olabildiğince göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık basitten karmaşığa, genelden özele veya somuttan soyuta doğru gelişim gibi belirli yönelimlerle karakterize edilir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireyler arası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin, gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir.

1.5. SONUÇ

21. yüzyıldaki sosyal, ekonomik, siyasi ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak ihtiyaç duyulan öğrenen niteliklerine ilişkin beklentiler de değişmiştir. Beklentilere cevap vermeye yönelik yeni dersler ihdas edilmiş ve öğretim programları beklentileri karşılayacak nitelikte zenginleştirilmiştir.

Öğrenenler yaşamlarında başarılı olabilmek için gerekli bilgi, beceri, değer ve tutumlara sahip olmalı ve hızla üretilen bilgi yığınları arasından gerekli ve doğru bilgiyi seçebilmelidir. Seçilen bilgileri analiz edip değerlendirerek elde etmeleri, elde ettikleri bilgiyi günlük yaşamlarında kullanabilmeleri için temel becerileri (genel ve alan becerileri) kazanarak yetkinlik sahibi olmaları önem arz etmektedir.

Bu amaçla, istenen yetkinliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek nitelikte hazırlanan öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan; bilgi, beceri, değer ve tutum kazandırma hedefli; sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır.

2

METİN TAHLİLLERİ I-II DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASI

2.1. ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Metin tahlili, metnin anlamını çözümlmek, metni yorumlamak ve geniş bir bağlamda değerlendirmek için önemli bir araçtır. Bu bağlamda her yeni okuma, metni yeniden anlamlandırma sürecidir. Yazarın / şairin anlatmak istediği kadar okuyanın anlamlandırmadaki rolü de göz önünde bulundurulmalıdır.

Okuma, hayat boyu öğrenmenin yolunu açan önemli bir süreçtir. Okuma becerisi ile birey, farklı kaynaklardan yeni bilgi ve deneyimlere erişir, söz varlığını geliştirir. Bu sayede düşünme ve ifade gücü artacağı için okuma eylemi, yazma ve konuşma becerilerini de geliştirir.

Bireylerin okuma oranı, bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma seviyesi bir milletin gelişmişlik düzeyini gösterir. Teknolojik gelişmelerin hızla gerçekleştiği bilgi çağında bireylerin özgür, bağımsız ve katılımcı bir kimlik edinebilmesi, çağdaş bir bakış açısı ile kendilerini toplumun bir parçası hâline getirebilmesi metinleri bilinçli ve eleştirel okumasıyla mümkündür. Bireyler; metinlerdeki bilimsel, tarihsel, kültürel ve estetik yapıyı irdeleyerek kendisini, başkalarını, toplumları yaşadığı çağla birlikte gözlemler, değerlendirme olanağına sahip olur. Böylelikle empatik bakışını geliştirerek küresel farkındalık edinir, karşılaştığı durum ve olgulara etik yaklaşır ve insanlığın ortak mirası olan sanata ve bilime yönelik duyarlılık edinir.

Yaşam boyu öğrenme bilincini oluşturma, bu bilinci geliştirme, daha etkin öğrenme için bireylerin yeni beceriler kazanmalarını sağlama adına metin tahlili önemlidir. Teknoloji kuşağında gençlerin; etkisi yüksek imaj, sözcük ve seslerin olduğu bir dünyaya hazırlanabilmesi için sorgulayan bir okuma yapmaları gerekir.

Metin Tahlilleri I-II dersinde öğrenciler, bir metni farklı yönleriyle ele alır, inceler, çözümler. Metindeki bilgi, düşünce, duygu ve değerleri fark eder. Yazarın bu unsurları nasıl ifade ettiğini, dilin sunduğu imkânlar yoluyla nasıl aktardığını keşfeder. Böylece metnin hem içeriğini hem de bu içeriğin nasıl ifade edildiğini kavrayarak metin hakkında bir yargıya varır. Bu kapsamda Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin metinlerle aktif olarak ilgilenmelerini, metinlerle ilgili çözümler ve gözlemlerinden hareketle zihinlerinde bir anlam oluşturmalarını, oluşturdukları anlamları eleştirel bir bakış açısıyla ifade etmelerini sağlamayı hedefler.

Bu programla öğrencilerin;

1. Metinler aracılığıyla okuduğunu anlama becerisini geliştirmeleri ve okuma bilinci kazanmaları,
2. Okuduklarını, dinlediklerini ve izlediklerini eleştirel bir bakış açısıyla anlamlandırmaları,
3. Farklı türdeki metinleri türün özelliklerine göre anlamlandırmaları,

4. Metin türleri arasında bağlantılar kurarak okuduğu metin üzerinden anlam üretmeleri,
5. Tahlil ettikleri metinleri yazılı ve sözlü olarak değerlendirmeleri,
6. Metinler aracılığıyla millî, manevi, ahlaki, kültürel ve evrensel değerleri benimsemeleri,
7. Edindiği bilgilerle hayatta karşılaştığı sorun ve problemleri çözüme kavuşturmaları amaçlanmaktadır.

2.2. ALAN BECERİLERİ

Metin Tahlilleri I-II dersine ait alan becerileri; dersin konu alanı, kavramları, ilgili disiplinin temel özellikleri ve araştırma yöntemleri temel alınarak oluşturulmuştur. Metin tahlillerinin doğasına ve çalışma yöntemlerine dayanan bu beceriler, anlama ve anlatma yetilerini geliştirmeyi hedefler. Anlama yetisi; metinden bilgiyi almayı ve işlemeyi, bu bilgiden hareketle yorumlar üretmeyi gerektirir. Metinle iletişim kurularak edinilen deneyim, bilgi ve yorumlar ise anlatma yetisi ile ortaya konulur.

Metinlerin eleştirel bir gözle değerlendirilmesi, analiz edilmesi ve elde edilen sonuçların eleştirel biçimde ifade edilmesi amacıyla Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı'nda üç alan becerisine yer verilmiştir.

Şema 1: Metin Tahlilleri I-II Dersi Alan Becerileri

AB1. Eleştirel Okuma Becerisi

Okuma, metni anlama ve anlamlandırmada önemli bir süreçtir. Okuma becerisi bireyin anlama, öğrenme, sorgulama, eleştirme, yorumlama, tartışma, analiz ve sentez yapma gibi üst düzey düşünme becerilerinin gelişiminde de önemli bir etkiye sahiptir. Eleştirel okuma yaparken dinleme, izleme ve hatırlama becerileri de işe koşularak bilgiler, metinler ve yorumlar karşılaştırılır. Metinle hayat arasında bağlantı kurulur. Metin; semboller, kavram haritaları, resim ve grafiklerle görsel olarak da anlamlandırılır.

Eleştirel okuma becerisinin göstergeleri şunlardır:

AB1.1. Metni okumadan önce metne yönelik tahminlerde bulunur.

AB1.2. Metnin türü ve okuma amacına uygun okuma yöntem ve stratejisi kullanır.

AB1.3. Metni bir amaç doğrultusunda okur.

AB1.4. Metinle iletişim kurarak metni anlamlandırmada gerekli soruları sorar.

AB1.5. Metni zihninde canlandırarak metinle ilgili önemli yerleri belleğinde tutar.

AB1.6. Metinden estetik haz alabileceği bölümleri seçer.

AB1.7. Geçmiş bilgilerinden hareketle metni yorumlar.

AB1.8. Metinde öne sürülen bilgilerin ve düşüncelerin geçerliğini, tutarlılığını, kaynakların güncelliğini, güvenilirliğini sorgular.

AB1.9. Metinden edindiği yeni bilgileri, ön bilgileri ile birleştirerek günlük hayatta karşılaştığı problemlere yönelik çözümler üretir.

AB2. Analitik Düşünme Becerisi

Metin, içinde birçok unsuru barındıran bir bütündür. Tahlil edilip değerlendirilebilmesi için her unsur kendi içinde ele alınmalıdır. Bu amaçla Metin Tahlilleri I-II dersinde analitik düşünme becerisi kullanılır. Analitik düşünme becerisi bilgi toplama, sorgulama, ayırma, sınıflandırma, ilişkilendirme, birleştirme gibi birçok beceriyi de bünyesinde barındırır.

Analitik düşünme becerisinin göstergeleri şunlardır:

AB2.1. Eleştirel okuma ile edindiği bilgileri metni çözümlenmek amacıyla kullanır.

AB2.2. Metni yapı ve anlam bakımından parçalara ayırır.

AB2.3. Anlamlandıramadığı parçalarla ilgili araştırmalar yapar.

AB2.4. Metnin parçaları ile bütünü arasında ilişki kurar.

AB2.5. Metnin parçaları arasında karşılaştırmalar yapar.

AB2.6. Metnin parçalarından edindiği bilgilerle metnin bütünü hakkında çıkarımlarda bulunur.

AB2.7. Metne yönelik (metnin iletisi, yapısı, üslubu vb.) alternatif görüşler / argümanlar üretir.

AB2.8. Metni, farklı metin türleri ile karşılaştırır.

AB2.9. Metnin diğer disiplinlerle olan ilişkisini değerlendirir.

AB3. Eleştirel İfade Etme Becerisi

Metni tahlil etme sürecinin son bölümünde elde edilen görüşler eleştirel yazma veya eleştirel konuşma şeklinde sunulur. Yorum yapma, fikir ve çözüm üretme; dil bilgisi kurallarına hâkim olma, diksiyon kurallarını bilme bu beceride önemlidir.

Eleştirel ifade etme becerisinin göstergeleri şunlardır:

- AB3.1. Yazma ve konuşma uygulamasına başlarken planlama yapar.
- AB3.2. Kelime seçiminde ve cümle kurmada Türkçenin zenginliklerinden faydalanır.
- AB3.3. Metnin türüne uygun yapı unsurlarını yazısında kullanır.
- AB3.4. Yazma çalışmalarında noktalama ve yazım kurallarına uyar.
- AB3.5. Kendine özgü bir eleştiri metodu geliştirir.
- AB3.6. Topluluk karşısında duygu, düşünce ve hayallerini kendine özgü bir üslupla ifade eder.
- AB3.7. Görüşlerini kanıtlarla destekler.
- AB3.8. Değerlendirmelerini tutarlı bir biçimde yazılı veya sözlü olarak ifade eder.

2.3. ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı'nın işlevsel bir biçimde kullanılabilmesi için öğretmenlerin dikkat etmesi gereken hususlar aşağıda sunulmuştur:

1. Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı okuma, anlama ve anlamlandırma, ifade etme esasları üzerine odaklanmıştır.
2. Öğrencinin alana özgü becerilerinin gelişimi sağlanırken bu beceriler günlük yaşamla ilişkilendirilmeli, metinler tahlil edilirken bilim ve sanat dallarının metot ve yöntemleri işe koşularak metne disiplinler arası / disiplinler üstü bir anlayışla yaklaşılmalıdır.
3. Kazanımlara uygun olarak seçilen metinlerin tahlili öğretmen rehberliğinde yapılır. Seçilen tüm metinler için metin tahlili sürecinin uygulanması esastır.
4. Metinler tahlil edilirken metnin tür özelliklerine göre farklı tahlil yöntemleri uygulanmalıdır.
5. Metin tahlili sürecinin "eleştiri-yorum" basamağında, yazma ve konuşma uygulamalarının yanı sıra öğrencilerin tercihleri doğrultusunda farklı biçimlerde de (sunu, sempozyum, konferans, video vb.) değerlendirme yapılabilir. Bu çalışmalar e-portfolyolarda yer alacaktır.
6. Ders işleniş sürecinde öğrencilerin metin tahlili ve okudukları eserlerden öğrendikleri kelimelerle birer "sözlük" oluşturmaları sağlanmalıdır.
7. Metin tahlilinde tek bir yönteme bağlı kalınmamalı; her öğrencinin birikimine, eleştirel düşünme becerisine, hayatı algılayış biçimine göre farklı tahlil yöntemleri geliştirebileceği gerçeği üzerinde durulmalıdır.
8. Öğretmenler; Metin Tahlilleri I-II dersi ile ilgili bilgi, beceri, değer ve tutumları öğrencilerine kazandırırken sadece ders kitaplarına bağlı kalmamalıdır. Öğretmenler, sınıf düzeylerini dikkate alarak mevzuata ve kazanımlara uygun olan öğretim materyalleri (sunum, etkinlik, çalışma kâğıtları, proje, okuma parçaları ile yazılı, görsel ve işitsel biçimlerdeki birinci ve ikinci elden kaynaklar vb.) hazırlamalı ya da EBA ve OGM Materyal gibi ortamlarda var olan bu türden materyalleri derslerinde kullanmalıdır. Dijital kaynakların kul-

lanımı hususunda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kurallara uyulmalıdır. Özellikle, genel ağdan indirilerek kullanılan materyallerin kullanımında intihal yapılmamalı, etik kurallara ve telif haklarına riayet edilmelidir.

2.3.1. Metin Seçiminde Dikkat Edilecek Hususlar

1. Metinler, “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri”ne uygun olmalıdır.
2. Metinlerin seçiminde öğrenci düzeyleri göz önünde bulundurulmalı, metinlerde Türk milletinin bölünmez bütünlüğüne; millî, manevi, kültürel ve ahlaki değerlerine uygun metinler seçilmeli, bunlara aykırı unsurlar yer almamalıdır.
3. Metinler, dersin amaç ve kazanımlarını gerçekleştirecek özelliklere sahip olmalıdır.
4. Seçilen metinler, öğrencilerin duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirecek; bilgi, beceri, dil ve estetik zevk düzeylerini geliştirecek nitelikte olmalıdır.
5. Tahlil edilecek metinlerin seçiminde öğrencilerin ilgi duyduğu farklı alanlar gözetilmelidir. Fen bilimleri, sosyal bilimler, edebiyat gibi farklı alanlarda ve çeşitli türlerde (gazete ve dergi yazıları, deneme, makale, edebî metinler vb.) metinlere yer verilmeli, öğrenciler ilgi alanlarına yönelik metinleri tahlil etmeye yönlendirilmelidir.
6. Tahlil edilecek metinlerde tam metin almak esastır. Metnin tamamının alınamayacağı durumlarda (roman vb. uzun türlerde) alınmayan kısımların özeti verilmelidir. Metinden cümle veya paragraf düzeyinde yapılan çıkarmalar yay araç içinde üç nokta işareti ile gösterilir.
7. Seçilen metinlerdeki dizgiden kaynaklı yazım ve noktalama hataları düzeltilmelidir. Seçilen metinlerdeki standart dışı kullanımların, yazarın tercihi veya döneme özgü olduğu hususu belirtilmelidir. Kısaltma yapılarak alıntılanan metinlerin altına “Kısaltılmıştır.” ifadesi eklenmelidir.
8. Seçilen metinlerin yazarı ve alındığı kaynak, metnin altında belirtilmelidir. Metinler öncelikli olarak birincil kaynaklardan alınmalı, yazım ve noktalama açısından alıntı metinlerin aslına sadık kalınmalıdır.
9. Türk İslam kültürüne, medeniyetine, değerlerine vurgu yapan metinlere de (Mehmet Akif Ersoy, Ziya Gökalp, Sevinç Çokum, Mehmet Kaplan, Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Yahya Kemal Beyatlı, Behçet Necatigil, Tarık Buğra, Ömer Seyfettin, Sezai Karakoç, İlber Ortaylı, Necip Fazıl Kısakürek, Rasim Özdenören, Ahmet Hamdi Tanpınar, Fuat Sezgin, Halil İnalçık, İsmet Özel, Mustafa Kutlu, Cemil Meriç, Attilâ İlhan, Nâzım Hikmet, Kemal Tahir, Ayfer Tunç gibi yazarların, şairlerin, bilim insanlarının özgün ve nitelikli eserleri) yer verilecektir.

2.4. ÜNİTE, KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

METİN TAHLİLLERİ I			
ÜNİTE	KAZANIM SAYISI	DERS SAATİ	YÜZDE ORANI
1. ELEŞTİREL OKUMA	3	36	50
2. METİN TAHLİLİ AŞAMALARI	3	36	50
TOPLAM	6	72	100

METİN TAHLİLLERİ II			
ÜNİTE	KAZANIM SAYISI	DERS SAATİ	YÜZDE ORANI
1. EDEBÎ METİNLERİN TAHLİLİ	5	36	50
2. BİLGİLENDİRİCİ (ÖĞRETİCİ) METİNLERİN TAHLİLİ	3	36	50
TOPLAM	8	72	100

2.5. KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI

DERS KİTABI	FORMA SAYILARI*	KİTAP EBADI
1. METİN TAHLİLLERİ I	20-21	19,5 x 27,5
2. METİN TAHLİLLERİ II	21-22	19,5 x 27,5

* Forma sayılarının alt ve üst sınırlarını göstermektedir. Kitapların forma sayıları alt sınırdan az, üst sınırdan fazla olmamalıdır.

3

METİN TAHLİLLERİ I-II DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı'nda üniteler, kazanımlar, öğrenme çıktıları, beceriler için ulusal ve uluslararası akademik kaynaklar incelenmiş ve Program'ın yapısı belli bir gelişim gözetilerek oluşturulmuştur.

Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı "Eleştirel Okuma", "Metin Tahlili Aşamaları", "Edebî Metinlerin Tahlili", "Bilgilendirici (Öğretici) Metinlerin Tahlili" olmak üzere dört üniteden oluşmaktadır. Üniteler oluşturulurken aşamalılık ilkesi gözetilmiştir. Bu nedenle "Eleştirel Okuma" ile "Metin Tahlili Aşamaları" Metin Tahlilleri I dersinde; "Edebî Metinlerin Tahlili", "Bilgilendirici (Öğretici) Metinlerin Tahlili" Metin Tahlilleri II dersinde kullanılacaktır. Program, ayrıca metin tahlili süreci ve metin tahlillerinde kazandırılmak üzere üç temel alan becerisi üzerine oturtulmuştur. Genel beceriler ve alan becerileri, kazanımlar ve açıklamaları gözetilerek metin tahlili aşamaları işe koşulmuştur.

Metin Tahlilleri I-II dersinde birey ve toplum hayatında yer alan tüm alanların dikkate alındığı bütüncül eğitim yaklaşımı benimsenmiştir. Bütüncül eğitim yaklaşımıyla, öğrencinin kendi yeteneklerini ve potansiyelini gerçekleştirmesini ve toplum ile birey arasında akılcı ve ahlaki bir uyum kurmayı hedefler. Bu amaçlar doğrultusunda Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı'nın odak noktaları eleştirel okuryazarlık ve metin tahlilidir. Program, öğrencilerin tahlil edilecek metnin unsurları arasında dinamik geçişler yaparak söz konusu metni bütüncül ve eleştirel olarak değerlendirmeleri konusunda onlara yol göstermeyi amaçlamaktadır. Ayrıca tahlil edilecek metinler aracılığıyla barış, adalet, merhamet, dürüstlük, eşitlik, iş birliği, sevgi ve anlayış gibi değerlerin eğitim sürecinde öğrenciye kazandırılmasını hedefler.

3.1. ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı; öğrencilere kazandırılmak istenen yeterlikler ve becerilere fırsat tanıyan "yapılandırmacı, süreç temelli, iş birliğine dayalı" öğretim yaklaşımlarına odaklanmıştır. Metin Tahlilleri I-II dersi öğrenme-öğretme süreci, öğrencilerin eleştirel bir okuryazar olarak edebî ve bilgilendirici (öğretici) metinlere nasıl yaklaşacağını ve metinleri nasıl anlamlandıracağını, nasıl tahlil edeceğini, nasıl değerlendireceğini göstermek üzere yapılandırılmıştır. Bu nedenle Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı'nda "Metinle Bağ Kurma", "Eleştirel Okuma", "Metindeki Yapıyı, Dili ve Üslubu İnceleme", "Metnin İçeriğini İnceleme", "Eleştiri-Yorum" basamaklarından oluşan "Metin Tahlili Aşamaları" kullanılacaktır.

1. METİNLE BAĞ KURMA

Öğrencilerin metni okumadan önce metni tanımak ve anlamlandırmak, metinle ilgili tahminlerde bulunmak için uygulayacakları süreçtir.

Öğrenme Çıktıları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metnin dış unsurlarını (uzunluğu, başlığı, alt başlıkları, yazı stili) ve metin içinde kullanılan görsel, grafik, tablo gibi unsurları inceleyerek metnin içeriği hakkında tahminlerde bulunur. 2. Metnin içeriği hakkındaki tahminlerinden hareketle metni okuma amacını belirler. 3. Amacına ve metin türüne uygun okuma tekniğini belirler. 4. Sahip olduğu ön bilgiler ve tahminlerinden hareketle metinle ilgili sorular üretir.
--------------------------	---

2. ELEŞTİREL OKUMA

Öğrencilerin eleştirel okuma yaparak metnin dünyasına girdikleri ve metinle gündelik yaşam arasında bağlantılar kurdukları, metni anlamlandırdıkları süreçtir.

Öğrenme Çıktıları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metindeki duygulara, düşüncelere ve görüntülere odaklanarak metni okur. 2. Metni anlama ve anlamlandırmada etkili olan anahtar kelimeleri belirler. 3. Metnin bağlamından hareketle bilinmeyen kelimelerin anlamını belirler, gerekirse sözlüklerden faydalanır. Yeni öğrendiği kelimelerle kendi sözlüğünü oluşturur. 4. Anlamlandırmayı daha etkili kılmak için yardımcı stratejiler (tekrar okuma, not alma, sesli okuma, altını çizerek okuma) kullanır. 5. Sahip olduğu bilgi ve deneyimler ile metinde anlatılanlar arasında ilgi kurar. 6. Metnin yazarı, anlatıcısı, olay kişileri ile empati kurar. 7. Metinde anlatılanları zihninde canlandırarak anlatılanlarla ilgili görsel imge oluşturur. 8. Metni okurken anlatılanlarla ilgili sesli düşünür, metnin devamı için çıkarımlar yapıp tahminde bulunur. 9. Metinde kullanılan görsel öğelerin (grafik, tablo, şekil ve resim gibi), noktalama işaretlerinin metnin anlamına katkısını belirler.
--------------------------	--

3. METNİN YAPI, DİL VE ÜSLUP UNSURLARINI ÇÖZÜMLEME

Öğrencilerin okudukları metnin yapısını, dil özelliklerini ve yazarın / şairin metne yansıyan niteliklerini, üslup özelliklerini incelediği süreçtir.

Öğrenme Çıktıları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metni, yapı ve anlam bakımından parçalara / bölümlere ayırarak bu bölümler arasındaki ilişki ve ayrıntılara odaklanır. 2. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama katkısını değerlendirir. 3. Metnin yapı unsurlarını (kişiler, olay örgüsü, zaman, mekân; anlatıcı / söyleyici / yazar; bakış açıları, nazım birimi, nazım ölçüsü, anlatım teknikleri ve biçimleri, düşünceyi geliştirme yolları) çözümlyerek edebî metinlerde merak, sürükleyicilik, etkileyicilik; bilgilendirici (öğretici) metinlerde inandırıcılık, geçerlik, tutarlılık vb. unsurların metnin planına nasıl yerleştirildiğini analiz eder. 4. Bilgilendirici (öğretici) metinlerde yazarın, sanatsal metinlerde anlatıcının / söyleyicinin bakış açısını ve bu bakış açısının metni nasıl etkilediğini belirler. 5. Metinde yazarın / şairin üslubunu oluşturan unsurları belirleyerek bu unsurların okur üzerindeki etkisini değerlendirir.
--------------------------	--

Öğrenme Çıktıları	<p>6. Metnin yazarının / şairinin metni yazma amacını, yaşamına ilişkin bilgileri, kişiliğini yansıtan ifadeleri metinden bulur ve bunlardan hareketle yazarla ilgili çıkarımlarda bulunur.</p> <p>7. Yazarın / şairin yaşamını araştırır, edindiği bilgileri yazarla ilgili ulaştığı çıkarımlarla karşılaştırır.</p>
--------------------------	---

4. METNİN İÇERİK UNSURLARINI ÇÖZÜMLEME

Öğrencilerin metnin içerik özelliklerini ve unsurları ile bunlar arasındaki ilişkileri belirledikleri süreçtir.	
Öğrenme Çıktıları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konuyu, temayı, ana düşünceyi ve yardımcı düşünceleri belirleyerek bu düşünceler arasındaki ilişkiyi ve tutarlılığı sorgular. 2. Metnin yazıldığı dönemin edebî ve bilimsel anlayışı ile düşünsel, sosyolojik ve tarihi özelliklerinin metne yansımalarına dair çıkarımlarda bulunur. 3. Metindeki düşüncelerin / duyguların metnin düşünsel planındaki yerini sorgular. 4. Ana fikrin sunuluş şekline ve anlatım özelliklerinden (konu, konuların işleme nedeni, anlatım biçimi, metnin yapısı vb.) hareketle metnin türe özgü özelliklerini belirler. 5. Metnin ana fikri, yardımcı fikirleri ve temasının metnin türüne katkısından yola çıkarak yazarın / şairin bu metin türünü seçme nedenini sorgular. 6. Metni özetleyerek özet metnini ve ana metni anlam, içerik, kapsam ve tutarlılık bakımından karşılaştırır.

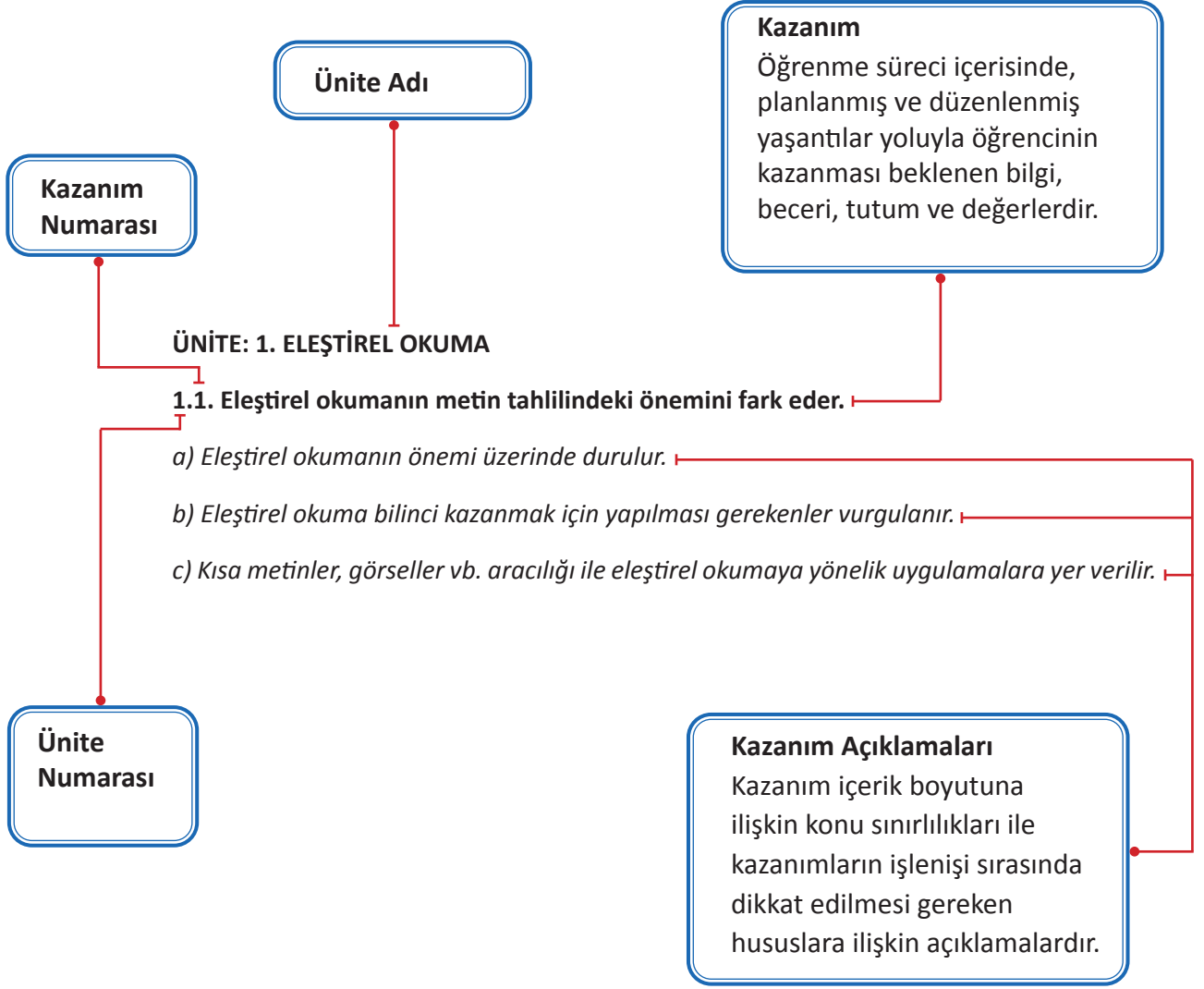
5. ELEŞTİRİ-YORUM

Öğrencilerin tahlil ederek anlamlandırdığı metinlerle ilgili ulaştığı sonuçları açıkladığı süreçtir.	
Öğrenme Çıktıları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metin tahlilinden ulaştığı sonuçlara dayalı argümanlar oluşturur. 2. İddialarının gerekçelerini neden sonuç ilişkisi içinde açıklar. 3. Metindeki iletiler ile kendi dünya görüşlerini, diğer bireylerin metin hakkındaki düşüncelerini, metnin yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel yapısını günümüzle ve kendi yaşamlarıyla karşılaştırarak “metin-yazar-okur-dünya” arasında bağ kurar. 4. Metin hakkındaki değerlendirmelerini, okudukları diğer metinlerle ve farklı sanat ürünleriyle karşılaştırır; ulaştıkları sonuçları zihinlerinde birleştirerek metni kendilerine özgü bir şekilde anlar ve anlamlandırır. 5. Düşüncelerini paylaşarak, tartışarak akranlarıyla iş birliği yapar.

Öğrenciler metni tahlil ederken bu beş süreç arasındaki geçişlere ve esnekliğe dikkat etmelidir. Öğretmenler, öğrencilerin bu aşamaları önce tek tek ele alıp incelemeleri sonra da birlikte değerlendirmeleri ve metne bütünsel bir yaklaşımla bakmaları için öğrencilere rehberlik eder.

Metinler tahlil edilirken öğrencilerin yaptıkları değerlendirmelere odaklanılmalıdır. Sınıf ortamında metni okuyan tüm öğrencilerin metni anlamak ve anlamlandırmak için görüşlerini açıklamalarına, aralarında müzakereler yapmalarına fırsat tanınmalıdır.

Metin Tahlilleri I-II Dersi Öğretim Programı'nın ünite yapısı şematik olarak aşağıda sunulmuştur:

3.2. ÜNİTE, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

METİN TAHLİLLERİ I KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

ÜNİTE: 1. ELEŞTİREL OKUMA

1.1. Eleştirel okumanın metin tahlilindeki önemini fark eder.

- a) Eleştirel okumanın önemi üzerinde durulur.
- b) Eleştirel okuma bilinci kazanmak için yapılması gerekenler vurgulanır.
- c) Kısa metinler, görseller vb. aracılığı ile eleştirel okumaya yönelik uygulamalara yer verilir.

1.2. Eleştirel okumada kullanılacak okuma tekniklerini ayırt eder.

- a) Sesli, sessiz, tam, seçerek, güdümlü, serbest, göz atma, işaretleme, soru sorarak, not alma, özetleme, tahmin etme, rehberle / kılavuzla, akranla / eşle, okuma halkası, tartışarak, görsel, kavram haritası, empatik, yaratıcı, kaynakça okuma tekniklerine değinilir.
- b) Kısa metinler, tablolar, görseller vb. aracılığıyla okuma tekniklerinin uygulanması sağlanır.

1.3. Okumanın bütüncül bir süreç olduğunu fark eder.

- a) Okuma öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılacak eylemlerle okumanın bütüncül bir süreç oluşturduğuna değinilir.
- b) Metni anlamlandırmak için okuma öncesinde, sırasında ve sonrasında uygulanması gereken stratejiler okuma uygulamaları ile verilir.

ÜNİTE: 2. METİN TAHLİLİ AŞAMALARI

2.1. Metin tahlili aşamalarını ayırt eder.

- a) Metinlerdeki yapı unsurlarının (kişiler, olay örgüsü, zaman, mekân; anlatıcı / söyleyici, paragrafların birbiriyle ilişkisi, kullanılan anlatım biçimi ve teknikleri; nazım birimi, nazım biçimi ve teknikleri vb.) çözümlenmesi gerektiği belirtilir.
- b) Metinlerin konusu, teması, ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerinin belirlenerek metindeki tutarlılığın, çatışmaların, geçerliğin, güvenilirliğin değerlendirilmesinin; metnin dil özellikleri ve yazarın üslubunun belirlenmesinin metin tahliline katkısına değinilir.

2.2. Metin tahlili metotlarını ayırt eder.

Dış dünya / toplum, sanatçı, eser, okur ve yapı çözümlemeye yönelik tahlil metotlarının genel ilkelerine ayrıntıya girmeden değinilir.

2.3. Farklı türlerdeki metinleri analiz eder.

- a) Analiz edilecek metinler fen bilimleri, sosyal bilimler, edebiyat gibi farklı alanlardan seçilir.
- b) Metin tahlili uygulamaları, gazete ve dergi yazıları, deneme, makale gibi bilgilendirici metinler ile edebî metinler üzerinde yaptırılır.

2.4. Tahlil ettiği farklı türlerdeki metinleri değerlendirir.

- a) Eleştiri kuramlarının genel ilkelerine ayrıntıya girmeden değinilir.
- b) Metinlerin değerlendirilmesinde ifade etme becerilerinin geliştirilmesi için yazma ve konuşma uygulamaları yaptırılır.

METİN TAHLİLLERİ II KAZANIM VE AÇIKLAMALARI**ÜNİTE: 1. EDEBİ METİNLERİN TAHLİLİ****1.1. Olaya dayalı edebî metinleri analiz eder.**

- a) Olay anlatımına dayalı edebî metinlerin içerik, yapı, dil ve üslup özelliklerinin metin tahliline etkisi vurgulanır.
- b) Metin tahlili aşamalarındaki öğrenme çıktıları, metnin tür özelliklerine göre uygulanır.

1.2. Olaya dayalı edebî metinleri değerlendirir.

- a) Metin tahlili aşamalarından eleştiri-yorum basamağı işe koşulur.
- b) Metinlerin değerlendirilmesinde ifade etme becerilerinin geliştirilmesi için yazma ve konuşma uygulamaları yaptırılır.

1.3. Şiir türündeki edebî metinleri analiz eder.

- a) Şiir türünün içerik, yapı, dil ve üslup özelliklerinin metin tahliline etkisi vurgulanır.
- b) Metin tahlili aşamalarındaki öğrenme çıktıları, metnin tür özelliklerine göre uygulanır.

1.4. Şiir türündeki edebî metinleri değerlendirir.

- a) Metin tahlili aşamalarından eleştiri-yorum basamağı işe koşulur.
- b) Metinlerin değerlendirilmesinde ifade etme becerilerinin geliştirilmesi için yazma ve konuşma uygulamaları yaptırılır.

1.5. Edebî metinlerin özelliklerinin metin tahliline etkisini değerlendirir.**ÜNİTE: 2. BİLGİLENDİRİCİ (ÖĞRETİCİ) METİNLERİN TAHLİLİ****2.1. Bilgilendirici metinleri analiz eder.**

- a) Bilgilendirici (öğretici) metinlerin içerik, yapı, dil ve üslup özelliklerinin metin tahliline katkısına değinilir.
- b) Bilgilendirici (öğretici) metin örnekleri (makale, deneme, fıkra, eleştiri, sohbet) arasında fen bilimleri ve sosyal bilimler gibi farklı alanlardan örneklerle de uygulamalar yaptırılır.
- c) Metin tahlili aşamalarındaki öğrenme çıktıları, metnin tür özelliklerine göre uygulanır.
- ç) Kaynak gösterme, kaynakça hazırlama, dipnot verme gibi unsurlara yönelik uygulamalar yaptırılır.

2.2. Bilgilendirici metinleri değerlendirir.

- a) Metin tahlili aşamalarından eleştiri-yorum basamağı işe koşulur.
- b) Metinlerin değerlendirilmesinde ifade etme becerilerinin geliştirilmesi için yazma ve konuşma uygulamaları yaptırılır.

2.3. Bilgilendirici metinlerin özelliklerinin metin tahliline etkisini değerlendirir.